

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษานำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมาใช้เป็นแนวคิดหลัก พร้อมทั้งนำแนวคิดนิเวศวิทยาในการพัฒนา และแนวคิดนครนิเวศมาประกอบ โดยนำแนวคิดดังกล่าวมาผสมผสานกันเพื่อให้เกิดเป็นการศึกษาแบบองค์รวม พร้อมทั้งนำเอาเทคนิควิธีวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Delphi Future Research - EDFR) มาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างฉันทมติ(Consensus) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ของกลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้สาขาอาชีพเป็นตัวจำแนก (Classification) โดยใช้วิธีการเลือกแบบ "Expert choice" คือเลือกผู้มีความรู้และประสบการณ์มาเป็นตัวแทนของกลุ่ม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็น 7 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 70 คน

เพื่อให้ได้ข้อสรุปอันน่าเชื่อถือสำหรับใช้เป็นแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองเชียงใหม่อย่างยั่งยืน ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) มีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ :

ขั้นตอนแรก กำหนดประเด็นคำถามในลักษณะที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด พร้อมแบบเอกสารการพัฒนากับปัญหาสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษานครนิเวศ เมืองเดวิด และเมืองคูริติบา แล้วนำไปถามกลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 กลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญของแต่ละกลุ่มตัวอย่างแสดงทัศนะความคิดเห็นโดยอิสระอย่างแท้จริง มีการถกเถียงและทบทวนคำตอบของตนเองอย่างละเอียดรอบคอบ จนมีความมั่นใจในคำตอบ

ขั้นตอนที่สอง วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 7 กลุ่ม จำแนกคำตอบแต่ละหัวข้อให้เป็นระบบ แล้วประมวลออกมาเป็นสรุปความคิดโดยรวมของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่สาม นำสรุปความคิดโดยรวมของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง มาพิจารณากลับกรองเนื้อหาแต่ละประเด็น แล้ววิเคราะห์เป็นแนวคิดรวบยอดอีกชั้นหนึ่ง ก่อนนำมาเขียนรายงานการวิจัย พร้อมทั้งนี้ก็สังเคราะห์เนื้อหาแล้วแปรออกมาเป็นแผนภูมิ เพื่อให้เป็นแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองเชียงใหม่อย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดนครนิเวศ

3.2 ขั้นตอนการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย กำหนดขั้นตอนการศึกษาไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ :

1. กำหนดประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับเป็นเนื้อหาในการศึกษาแบบองค์รวม ครอบคลุมใน 3 ประเด็นสำคัญ คือ (1) แนวทางการพัฒนาและการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองเชียงใหม่อย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดนครนิเวศ (2) การพัฒนาเศรษฐกิจเมืองเชียงใหม่ และปัญหาจากการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับ และ (3) แผนการพัฒนาสังคมและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การประชาคมเมืองเชียงใหม่ โดยยึดแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการพัฒนาแบบประชาชนมีส่วนร่วม พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ศึกษาแบบอย่างการวางแผน และการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างยั่งยืน ภายใต้กรอบแนวคิดนครนิเวศ

3. สร้างแบบคำถามในลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยแบบเอกสารแนวคิดการพัฒนากับปัญหาสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาเมืองที่พัฒนาในแนวคิดนครนิเวศ คือ เมืองเดวิสในแคลิฟอร์เนีย และเมืองคูริติบาในบราซิล เพื่อเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบ หรือประยุกต์แนวคิดในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างยั่งยืน

4. ประมวล - วิเคราะห์ทัศนะแนวคิดของกลุ่มตัวอย่าง แล้วจัดทำสรุปแนวคิดของแต่ละกลุ่ม

5. นำสรุปแนวคิดของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 กลุ่ม มาวิเคราะห์ร่วมกันอีกครั้ง แล้วสังเคราะห์ออกมาเป็นแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองเชียงใหม่อย่างยั่งยืน ภายใต้กรอบแนวคิดนครนิเวศ พร้อมรูปแบบภูมิประกอบ

6. เสนอผลการวิจัย แนวคิดนครนิเวศกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองเชียงใหม่อย่างยั่งยืน พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา

3.3 การเลือกสถานที่

กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาไว้ในตัวเมือง (Urban) ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ทั้งในเขตตัวเมืองเก่าและเขตด้านนอกกำแพงเมืองเก่า โดยศึกษาครอบคลุมถึงความสัมพันธ์เกี่ยวโยงระหว่างตัวเมืองกับพื้นที่ชุมชนชานเมืองรอบนอก (Suburban) และพื้นที่เชื่อมต่อบริเวณระเบียงของเมือง (Corridor)

3.4 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาได้แก่ผู้อาศัยอยู่ในเมืองเชียงใหม่ ทั้งคนพื้นเมืองและผู้ย้ายเข้ามา ประกอบอาชีพการงานหรือมาศึกษา ชาวไทยภูเขาที่อพยพลงมาตั้งถิ่นฐานใหม่ในเมือง พระภิกษุสงฆ์ บาทหลวง และผู้นำศาสนาอิสลาม รวมทั้งชาวต่างประเทศที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ของกลุ่มตัวอย่าง (Sample) จำแนกความแตกต่างตามบทบาทหน้าที่ (Function) ออกเป็น 7 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 70 คน ดังนี้ :

กลุ่มที่ 1 นักวิชาการด้านวางแผนพัฒนาเมือง

กลุ่มที่ 2 นักผังเมือง สถาปนิก และนักออกแบบภูมิทัศน์

กลุ่มที่ 3 ผู้กำหนดนโยบายหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจในการพัฒนาเมืองและการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง

กลุ่มที่ 4 นักธุรกิจ

กลุ่มที่ 5 นักพัฒนาเอกชน

กลุ่มที่ 6 พระสงฆ์ บาทหลวง และผู้นำศาสนาอิสลาม

กลุ่มที่ 7 ประชาชนหลากหลายสาขาอาชีพ

ผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 กลุ่ม เป็นตัวแทนของคนในเมืองที่มีความหลากหลาย โดยพิจารณาเลือกกลุ่มอาชีพที่มีบทบาทในเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง แล้วใช้ความต่างของสาขาอาชีพและหน้าที่การงานเป็นตัวกระจายและจำแนก (Classification) กลุ่มประชากร

กลุ่มที่ 1 มีเกณฑ์การคัดเลือกคือ เป็นนักวิชาการในสถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนในด้านสถาปัตยกรรม การออกแบบภูมิทัศน์ การวางแผนพัฒนาเมืองและการวางแผนพัฒนาภาค จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และสถาบันราชมงคล เชียงใหม่

กลุ่มที่ 2 มีเกณฑ์การคัดเลือกคือ เป็นนักปฏิบัติการด้านวางแผนพัฒนาเมือง หรือเป็นนักออกแบบก่อสร้างอาคารบ้านเรือน อันได้แก่ นักผังเมือง สถาปนิก ภูมิสถาปนิก ช่างเขียนแบบสถาปัตยกรรม และนักออกแบบภูมิทัศน์

กลุ่มที่ 3 มีเกณฑ์การคัดเลือกคือ เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีอำนาจตัดสินใจในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ดำเนินโครงการพัฒนาหรือจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง รวมทั้งทำงานเกี่ยวข้องกับวางแผนพัฒนา อันได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลนครเชียงใหม่ คือนายกเทศมนตรี

เทศมนตรีฝ่ายสิ่งแวดล้อม สมาชิกสภาเทศบาลนครเชียงใหม่ นักวิชาการฝ่ายนโยบายและแผน เทศบาลนครเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคเหนือ นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม และเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาภาคเหนือ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กลุ่มที่ 4 มีเกณฑ์การคัดเลือกคือ เป็นผู้ประกอบการภาคธุรกิจเอกชนสาขาต่าง ๆ ในเมืองเชียงใหม่ อันได้แก่ผู้ประกอบการด้านพาณิชยกรรม ร้านอาหาร โรงแรม เกสต์เฮาส์ ทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ

กลุ่มที่ 5 มีเกณฑ์การคัดเลือกคือ เป็นนักพัฒนาเอกชนจากองค์กรต่าง ๆ อาทิ คณะกรรมการส่งเสริมอำนาจการปกครองท้องถิ่น (ครท.) สภาเวียงพิงค์ สมาคมวายุเอ็มซีเอ.เพื่อการพัฒนาภาคเหนือ โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนเมือง เอ็มพาวเวอร์ โครงการพัฒนาชุมชนเมืองเชียงใหม่ รวมทั้งนักพัฒนาเอกชนและอาสาสมัครด้านสิ่งแวดล้อมชาวแคนาดา และเยอรมัน

กลุ่มที่ 6 มีเกณฑ์การคัดเลือกคือ เป็นพระภิกษุสงฆ์ทั้งมหานิกายและธรรมยุตินิกาย ในวัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตัวเมืองเชียงใหม่ รวมทั้งบาทหลวง และผู้นำศาสนาอิสลามในตัวเมืองเชียงใหม่

กลุ่มที่ 7 มีเกณฑ์การคัดเลือกคือ เป็นตัวแทนภาคประชาชน อันประกอบด้วยนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนแออัดในเมือง เกษตรกร นักวิจัยด้านสังคมศาสตร์ และครู-อาจารย์ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3.5 เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการต่าง ๆ 3 วิธีด้วยกัน คือ (1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นรายบุคคล (2) การสัมภาษณ์โตะกลม และ (3) การเสวนากลุ่มย่อย

1. **การสัมภาษณ์เชิงลึก** เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม มีการออกแบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัยอนาคต โดยใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างแบบปลายเปิด (Open - ended structure interview) ในการนี้ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาตั้งเป็นหัวข้อคำถามหลัก เพื่อนำคำตอบมาวิเคราะห์แนวโน้มอนาคต ในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองเชียงใหม่อย่างยั่งยืนภายใต้แนวคิดนครนิเวศ จำนวนทั้งสิ้น 17 หัวข้อ ได้แก่ :

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน
2. ยุทธศาสตร์การเติบโตของตัวเมือง
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนานครนิเวศ

4. การวางแผนการใช้ที่ดินอย่างมีบูรณาการด้านนิเวศ
5. การวางแผนด้านนิเวศสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน
6. ความสัมพันธ์ระหว่าง “นครนิเวศ” กับ “ชุมชนยั่งยืน” ในชนบท
7. การออกแบบบนนครนิเวศ
8. ป่าในเมือง
9. สถาปัตยกรรมใหม่ในแนวนิเวศ
10. พลังทางเศรษฐกิจในการพัฒนาอย่างยั่งยืน
11. การใช้พลังงานอย่างยั่งยืน ทั้งพลังงานน้ำ พลังงานลม และพลังงานแสงอาทิตย์
12. การจัดการขยะอย่างมีบูรณาการด้านการพัฒนา
13. หลักการลดการใช้ การนำกลับมาใช้ใหม่ และการนำกลับมาผลิตใหม่
14. การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนา
15. การใช้รถขนส่งมวลชน
16. การใช้รถจักรยานและการเดิน
17. การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรื่องสิ่งแวดล้อม

2. การสัมมนาโต๊ะกลม เป็นการประชุมระดมความคิดผู้นำชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมเมือง 4 จังหวัดภาคเหนือตอนบน อันได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และแม่ฮ่องสอน โดยใช้หลักการ Appreciation Influence Control (AIC) ของบิลล์ สมิธ ที่มุ่งเน้นให้ประชากรจากทุกภาคส่วนของสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน จากการศึกษาปฏิบัติจริง (Interactive learning through action) เพื่อให้ทุกคนแสดงความคิดและพลังสร้างสรรค์ออกมา อันจะนำไปสู่การดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในขั้นต่อไป

การสัมมนามีขึ้นในวันที่ 9 มีนาคม 2541 ที่ห้องประชุมโรงแรมธาริน จังหวัดเชียงใหม่ ใช้ระยะเวลา 1 วัน พร้อมกันนี้มีการศึกษาปัญหาในพื้นที่ชุมชนเมืองเชียงใหม่ 3 แห่ง คือ ชุมชนเซ็นทรัล ชุมชนศรัทธาวัดเมืองกาย และชุมชนทุ่งพัฒนา ประเด็นหัวข้อในการสัมมนาครั้งนี้คือ “การจัดการเมืองในอนาคตภาคประชาชน” ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานของภาครัฐ อันได้แก่ นายกเทศมนตรีและเทศมนตรี เทศบาลนครเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเมือง สำนักงานการเคหะแห่งชาติ สาขาเชียงใหม่และเชียงราย เจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาชุมชนเทศบาลนครเชียงใหม่ และเทศบาลเชียงราย นักวิชาการด้านผังเมือง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ องค์การพัฒนาเอกชนได้แก่ ศูนย์ประสานงานชุมชนเมืองเชียงใหม่ (ศป.ชม.) โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนเมือง บางกอกฟอรัม โครงการพัฒนาชุมชนเมืองเชียงใหม่ โครงการพัฒนาชุมชน

เมืองลำพูน โครงการพัฒนาชุมชนเมืองเชียงราย โครงการพัฒนาชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน มูลนิธิฟื้นฟูชีวิตและวัฒนธรรม องค์การชาวบ้านได้แก่ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชน จากชุมชนศรัทธาวัดเมืองกาย ชุมชนเมืองลี้ ชุมชนป่าห้า ชุมชนทิพยเนตร ชุมชนบ้านท่าขาม(จังหวัดลำพูน) ชุมชนแม่กรณ์(เชียงราย) และตัวแทนป๊อกบ้านจากป๊อกหนองจอกคำ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3. การเสวนากลุ่มย่อย เป็นการประชุมระดมความคิดสร้างสรรค์แบบ Appreciation Influence Control (AIC) ในหัวข้อ “ปัญหาและแนวทางการร่วมมือของชุมชนเมือง” โดยจัดให้มีขึ้นในวันที่ 10 มีนาคม 2541 ที่ห้องประชุมโรงแรมธาริน จังหวัดเชียงใหม่ ใช้เวลาในการเสวนา 1 วัน วัตถุประสงค์ของการเสวนากลุ่มย่อยก็คือ การแลกเปลี่ยนปัญหา/ประสบการณ์ และแสวงหาแนวทางการร่วมมือของชุมชนเมืองทั้ง 4 จังหวัด ผู้เข้าร่วมเสวนาประกอบด้วยนักพัฒนาเอกชนที่ทำงานในด้านการพัฒนาชุมชนเมือง อันได้แก่ ศูนย์ประสานงานชุมชนเมืองเชียงใหม่(ศป.ชม.) โครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนเมือง โครงการพัฒนาชุมชนเมืองเชียงใหม่ โครงการพัฒนาชุมชนเมืองเชียงราย โครงการพัฒนาชุมชนเมืองลำพูน โครงการพัฒนาชุมชนเมืองแม่ฮ่องสอน โครงการกระดาษเพื่อต้นไม้ และตัวแทนจากชุมชนเมืองจาก 4 จังหวัดภาคเหนือตอนบน อันได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และแม่ฮ่องสอน อาทิ ชุมชนเมืองกาย ชุมชนเมืองลี้ ชุมชนป่าห้า ชุมชนทิพยเนตร ชุมชนแม่กรณ์ ชุมชนท่าขาม ป๊อกกาดเก่า และป๊อกหนองจอกคำ เป็นต้น

3.6 การทดสอบแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยทดสอบแบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง จากนั้นปรับปรุงวิธีการตั้งคำถาม และให้อรรถาธิบายประเด็นคำถาม เพื่อให้ง่ายแก่การเข้าใจของผู้ตอบ พร้อมกันนี้ได้แนบกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ครอบคลุมเนื้อหาประเด็นหลัก 3 ประเด็น คือ (1) การพัฒนากับปัญหาสิ่งแวดล้อม (2) กรณีศึกษานครนิเวศ เมืองเดวิส แคลิฟอร์เนีย และ (3) กรณีศึกษานครนิเวศ เมืองคูริติบา บราซิล เพื่อให้เห็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของการพัฒานครนิเวศ ทั้งในประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา

ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 กลุ่ม ผู้วิจัยใช้วิธีการ 4 รูปแบบ คือ

วิธีที่หนึ่ง เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคลตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดไว้ โดยผู้สัมภาษณ์เกริ่นนำให้เห็นภาพรวมโดยทั่วไปของนครนิเวศ และแนวคิดหลักของการพัฒานครนิเวศ แล้วจดบันทึก/บันทึกเทปคำตอบ

วิธีที่สอง เป็นการเขียนตอบแบบสัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เขียนตอบคำถามแต่ละประเด็น

วิธีที่สาม เป็นการร่วมเวทีสัมมนาโต๊ะกลมในหัวข้อ "การจัดการเมืองในอนาคตภาคประชาชน" มุ่งศึกษาประเด็นแนวคิดเชิงนโยบาย และแนวคิดในเชิงปฏิบัติการ อันได้แก่ แนวทางการจัดการเมือง แนวทางการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมเมืองเชียงใหม่ การเมืองท้องถิ่นและการเมืองส่วนกลาง การจัดการพื้นที่สาธารณะ แนวทางการกำหนดนโยบายและบริหารงานคลังของเทศบาล ประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน กฎหมายและการบังคับใช้วัฒนธรรมชุมชน สื่อมวลชนท้องถิ่น และผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรชุมชน ภายใต้หลักแนวคิด "รัฐมีหน้าที่สนับสนุน ประชาชนทำเอง" แล้วผู้วิจัยจัดบันทึกและนำมาวิเคราะห์

วิธีที่สี่ เป็นการเสวนากลุ่มย่อยในหัวข้อ "ปัญหาและแนวทางความร่วมมือของชุมชนเมือง" มุ่งเน้นศึกษาในรายละเอียดของแต่ละประเด็นปัญหา อันได้แก่ ข้อจำกัดของเมือง ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเน่าเสีย ปัญหาการย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในชุมชนเมือง ปัญหาความไม่เข้าใจในวัฒนธรรมชุมชน เช่นกรณีชุมชนศรีท้าวตฤกษาศรัฐ คือเทศบาลกำหนดให้เป็นชุมชนแออัดแล้วผนวกเข้าเป็นชุมชนในเขตเทศบาล แนวทางการก่อตั้งคณะกรรมการชุมชนเมือง แนวทางการก่อตั้งเครือข่ายคณะกรรมการชุมชนเมือง แนวทางการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารท้องถิ่น และแนวทางการเพิ่มศักยภาพของชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ แล้วผู้วิจัยทำการจัดบันทึกและวิเคราะห์

3.7 การรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ดำเนินเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ดำเนินการค้นคว้าด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองภายใต้แนวคิดนครนิเวศ ด้วยวิธีการสองประการด้วยกัน คือ (1) ศึกษาจากข้อมูลสารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์เครือข่ายอินเทอร์เน็ต World Wide Web(WWW.) และ (2) ศึกษาจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทั้ง หนังสือ เอกสารรายงาน ผลงานวิจัย วารสาร และหนังสือพิมพ์

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(Structured Interview) ในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open - Ended) โดยส่วนหนึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตัวเอง และอีกส่วนหนึ่งเป็นการตอบแบบสัมภาษณ์ นอกนั้นเป็นการใช้วิธีการสัมมนาแบบโต๊ะกลมและการเสวนากลุ่มย่อย

3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ที่รวบรวมได้จากภาคสนามมาทำการตรวจสอบเบื้องต้น โดยจำแนกคำตอบเป็นข้อ ๆ ด้วยมือ (Manual Edition) แล้วสรุปเนื้อหา
2. นำคำตอบของแต่ละกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ขั้นต้น โดยพิจารณาความเหมือนและความต่างของคำตอบในแต่ละข้อ แล้วประมวลเป็นคำตอบรวมของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง
3. นำคำตอบที่ประมวลแล้วของแต่ละกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ จากนั้นประมวลคำตอบสรุปรวบรวมอีกครั้งหนึ่ง